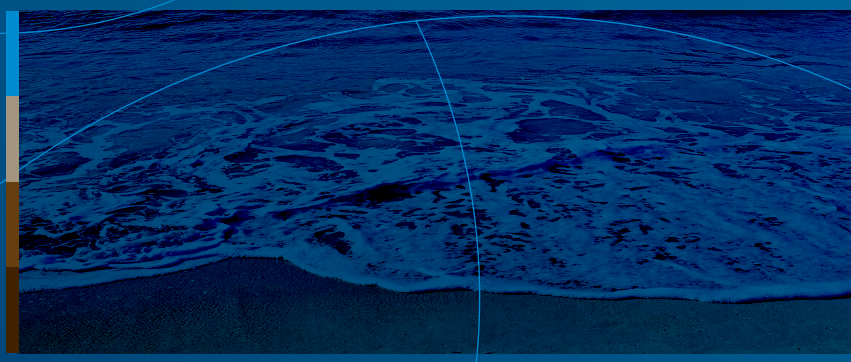
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Element nl

ebn Publiek energiebedrijf van en voor Nederland

VOORTGANGSRAPPORTAGE

Sectorakkoord gaswinning in de energietransitie

ÉÉN JAAR NA ONDERTEKENING

1. INTRODUCTIE

Op weg naar een duurzaam energiesysteem blijft aardgas de komende decennia onmisbaar voor een betrouwbare en betaalbare energievoorziening[1]. Terwijl we versneld werken aan de ontwikkeling van duurzame energiebronnen, zorgen we dat de gaswinning in balans is met de gasleveringszekerheid. Op dit moment komt ongeveer een derde van het primaire energieverbruik van huishoudens en industrie in Nederland uit aardgas. Zolang aardgas nodig is, heeft binnenlandse gaswinning daar waar het veilig en verantwoord gewonnen kan worden de voorkeur boven import. Momenteel dekt de totale gasproductie uit de Nederlandse kleine velden op land en zee 27% van de totale Nederlandse aardgasvraag (circa 30 Miljard m^3 in totaal). De huidige geopolitieke situatie en de gevolgen voor de gasleveringszekerheid onderstrepen het belang van gaswinning in Nederland tijdens de energietransitie des te meer. Het gebruiken van gas uit eigen bodem beperkt de afhankelijkheid van import.

In april 2025 werd het Sectorakkoord Gaswinning in de Energietransitie door het ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG), Energie Beheer Nederland (EBN) en Element NL ondertekend. Het akkoord richt zich op een verantwoorde en efficiënte inzet en afbouw van de resterende gasproductie gedurende de energietransitie. In januari 2026 is het akkoord uitgebreid met aanvullende afspraken over gaswinning op land. Deze betreffen transparantie, betrokkenheid van de omgeving en batendeling met de omgeving.

De uitvoering van het akkoord is gericht op het versterken van samenwerking tussen de partijen betrokken bij gaswinning, het wegnemen van knelpunten en het realiseren van concrete voortgang met betrekking tot de gemaakte afspraken. Om dit inzichtelijk te maken, publiceren de partijen jaarlijks een voortgangsrapportage met zowel procesmatige voortgang en behaalde resultaten als aandachtspunten voor de toekomst. Dit is de eerste voortgangsrapportage.

1 TNO ADAPT en TRANSFORM rapportage: Scenario's voor klimaatneutraal energiesysteem | TNO https://www.tno.nl/nl/duurzaam/systeemoplossingen-omgeving-milieu/transitiepaden/scenario-klimaatneutraal-energiesysteem/

2. SAMENVATTING

De uitvoering van het Sectorakkoord heeft in het eerste jaar geleid tot een betere samenwerking tussen EZK, EBN en Element NL. Zo is de samenwerkingsstructuur ingericht, de regioprogrammering op de Noordzee op gang gekomen met ontwikkelplannen voor verschillende regio's en zijn er verbeteringen doorgevoerd in de communicatie rond vergunningverlening. Ook zijn de aanvullende afspraken over gaswinning op land toegevoegd aan het Sectorakkoord.

Hiermee is de basis gelegd voor de volgende fase. De kernopgave blijft dat binnenlandse gaswinning verantwoord wordt benut om de importafhankelijkheid te beperken en de leveringszekerheid van aardgas gedurende de energietransitie te ondersteunen. Juist daarom is de opschaling van de gaswinning op de Noordzee nodig en blijft ook de gaswinning uit kleine velden op land van belang. De kernindicatoren laten een gemengd beeld zien. De gaswinning op zee is in 2025 licht gestegen, terwijl de winning op land verder is gedaald. De investeringen en exploratieactiviteiten laten herstel zien ten opzichte van het dieptepunt in 2024, terwijl het niveau historisch gezien nog laag blijft. Voor de langere termijn blijft het beeld kwetsbaar. Nieuwe investeringsbeslissingen, tijdige en voorspelbare vergunningverlening en behoud van infrastructuur zijn bepalend voor het verloop van de gaswinning in de komende jaren.

Een bijzonder aandachtspunt is de kwetsbaarheid van de bestaande infrastructuur op de Noordzee. Door dalende winningsvolumes worden de operationele kosten van leidingen en verwerkingsfaciliteiten over minder volume en operators verdeeld. Dat maakt de infrastructuur relatief duurder in gebruik en vergroot het risico dat onderdelen eerder economisch onhoudbaar worden. Omdat delen van de infrastructuur onderling sterk verbonden zijn, kan het wegvallen van één platform of leiding gevolgen hebben voor meerdere velden en toekomstige projecten. Omgekeerd geldt dit ook. Door nieuwe volumes toe te voegen en het productievolume op peil te houden kan de infrastructuur langer beschikbaar worden gehouden en resterende gasvoorraden verantwoord worden ontwikkeld. De huidige vertraagde daling biedt daarvoor onvoldoende perspectief.

De urgentie voor een voortvarende uitvoering van het Sectorakkoord is mede daarom onverminderd hoog. Het Sectorakkoord biedt daarvoor het gezamenlijke kader en vraagt in de komende periode om meer tempo, scherpere prioritering en concrete besluitvorming.
De belangrijkste aandachtspunten voor het komende jaar zijn:

- Concrete stappen ten behoeve van de verdere optimalisatie van de onderlinge samenwerking tussen de operators;
- Voorspelbaarheid, snelheid, zorgvuldigheid en transparantie van het gehele vergunningenproces, inclusief de voorbereidingsfase en de bezwaar- en beroepsprocedures;

- Tijdige duidelijkheid over de EBN-85%-maatregel en het relevante wetstraject[2];
- Concrete opvolging van de regioprogrammering richting investeringsbeslissingen;
- Behoud en optimalisatie van kritische infrastructuur op de Noordzee met aanvullende volumes, om bestaande infrastructuur economisch en operationeel te blijven dragen;
- Een goede balans tussen gaswinning en de fysieke en ecologische gebruiksruimte op de Noordzee;
- Uitwerking van de financiële mechanismen van de afspraken rondom batendeling voor gaswinning op land en het verbeteren van de transparantie over de toekomst van gaswinning op land.
- Implementatie van Europese regelgeving waaronder de Net Zero Industry Act, de Ocean Act en de methaanverordening.

De conclusie één jaar na het tekenen van het sectorakkoord is dat de inrichting van de opvolging van de gemaakte afspraken en de onderlinge samenwerking op koers liggen, maar we zijn er nog niet. Voortgang van de verdere invulling van de gemaakte afspraken is nodig om verdere daling van binnenlandse gaswinning, verlies van kritische infrastructuur en toenemende importafhankelijkheid te voorkomen.

De voornaamste resultaten van afgelopen jaar:

- Er is een goede start gemaakt met de onderlinge samenwerking door alle ondertekenaars van het Sectorakkoord, specifiek met het samen optrekken vanuit de ‘één-operator-gedachte’ binnen Regioprogrammering.
- We constateren meer exploratieactiviteit in 2025 (6 exploratieboringen op zee en 3 exploratieboringen op land), afgezet tegen het aantal van nul exploratieboringen in 2024.
- Een verbeterde communicatie tussen operators en het ministerie van EZK betreffende vergunningverlening, heeft geleid tot een solide basis om tot meer transparantie en helderheid te komen over het verloop van de vergunningenprocedures.
- De start van de verdere uitwerking van het betrokkenheidsplan en afspraken rondom batendeling op land.
- EBN heeft een eerste analyse “Stand van zaken gaswinning op land in de Transitiefase” opgesteld ten behoeve van meer transparantie over de toekomst van gaswinning op land.

2 De 85%-maatregel voor Energie Beheer Nederland (EBN) houdt in dat de overheid via een wijziging van de Mijnbouwwet de optie verkent om het financiële en operationele aandeel van EBN in specifieke exploratieprojecten voor gaswinning op de Noordzee te verhogen van maximaal 40% naar maximaal 85%

3. KERNINDICATOREN & DOELSTELLINGEN VAN HET SECTORAKKOORD

Het doel van het Sectorakkoord is het waarborgen van binnenlandse gaswinning in de transitie naar een volledig klimaatneutrale energievoorziening. Hierbij is het de ambitie om nieuwe gaswinning uit de kleine velden op de Noordzee zodanig te faciliteren, dat Nederland de afhankelijkheid van gasimport zo veel mogelijk beperkt en de voorzieningszekerheid bevordert. Daarbij neemt gaswinning op land sinds de eeuwwisseling af en wordt richting 2050 verantwoord afgebouwd. Soms is daarbij tijdelijk extra bestaande of nieuwe winning nodig in het belang van leveringszekerheid en om het systeem goed te laten werken. Een belangrijk knelpunt is de beperkte tijd, doordat de gasinfrastructuur op de Noordzee haar economische levensduur nadert. In dit kader wordt momenteel op het scherp van de snede gewerkt om bestaande infrastructuur nog in stand te houden, zodat ook toekomstige velden aangesloten kunnen worden.

Het optimaliseren van gaswinning op de Noordzee is een proces van lange adem, gezien de kapitaalintensiteit en doorlooptijd van projecten. Het is een uitdaging om de dalende winning uit bestaande gasvelden met historisch grote volumes aan te vullen met nieuwe velden die over het algemeen kleiner zijn. Dit betekent dat er meer projecten nodig zijn om de productie te stabiliseren, wat de opgave voor Nederland aanzienlijk maakt.

Met de gemaakte aanvullende afspraken voor gaswinning op land beogen de partijen bij te dragen aan het maatschappelijk draagvlak voor gaswinning op land. Zo willen zij recht doen aan de lokale zorgen en belangen door decentrale overheden en omwonenden zorgvuldiger te betrekken bij plannen voor gaswinning op land. Daarnaast beogen de afspraken voor gaswinning op land bij te dragen aan meer transparantie over gaswinning in de transitieperiode, het versterken van de betrokkenheid van de omgeving en batendeling voor de omgeving. Veilige en verantwoorde winning blijft daarbij centraal staan.

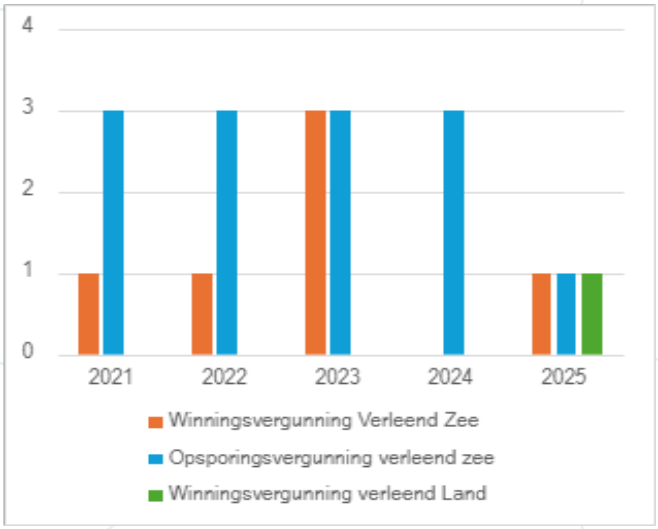
De hieronder beschreven kernindicatoren dienen om het doel, namelijk het waarborgen van binnenlandse gaswinning in de transitie naar een volledig klimaatneutrale energievoorziening, meetbaar te maken, voortgang te bewaken en bij te sturen waar nodig. Om deze reden zullen onderstaande data jaarlijks worden aangevuld met de meest recente cijfers. De onderstaande data gaan over 2025 en zijn daarmee met name een terugblik. Daarnaast wordt er op basis van prognoses vanuit de sector ook een indicatieve vooruitblik gegeven voor de komende jaren.[3]

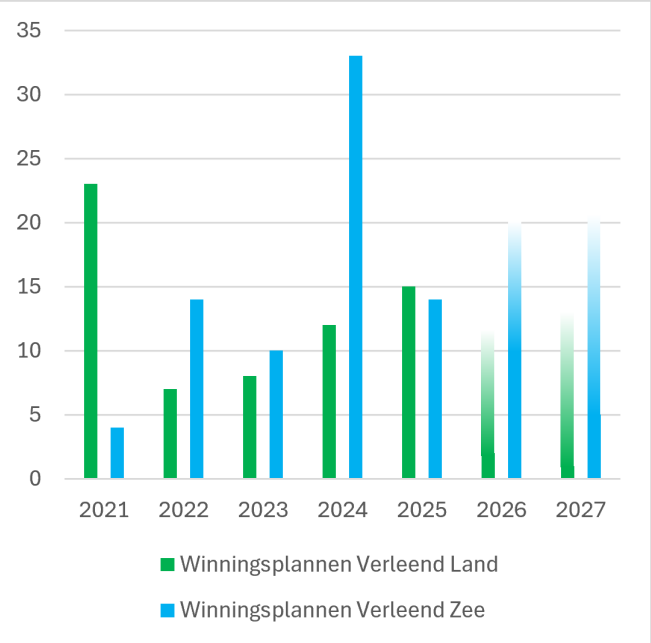
De samenwerking tussen de partijen komt inmiddels goed op gang en kenmerkt zich door een positieve dynamiek. De concrete resultaten daarvan zijn echter nu nog beperkt zichtbaar in de kernindicatoren, omdat deze vooral terugkijken. De verwachting is dat dit zich na enkele jaren materialiseert in tastbare uitkomsten zoals nieuwe investeringen in exploratieactiviteiten of gaswinningsprojecten door de doorlooptijd van dergelijke projecten.

Tegelijkertijd zijn er voorzichtig positieve signalen: de bewezen gasreserves, ofwel geprognotiseerde reserves, zoals vastgesteld in 2026, liggen hoger dan twee jaar geleden, en de gaswinning op zee is de afgelopen twee jaar stabiel gebleven na een neergaande trend in de jaren daarvoor. Desondanks laten deze geprognotiseerde reserves nog steeds een daling zien, zij het minder sterk dan eerder verwacht.

3 Daar waar onzekerheden bestaan is de lengte van de staafdiagrammen vervaagd.

VERGUNNINGEN

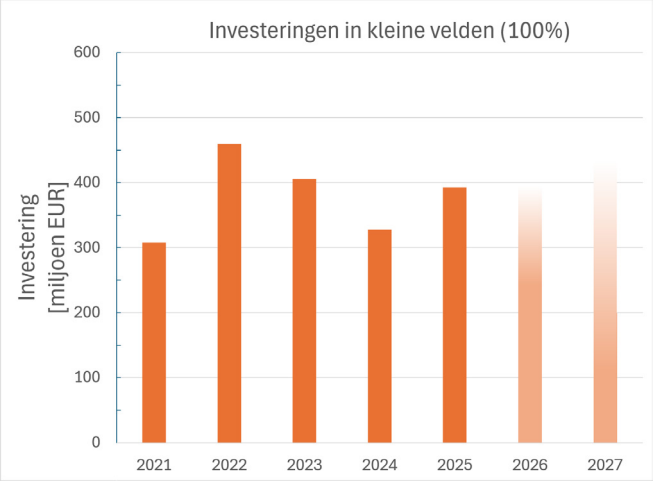

Vergunningen onder de mijnbouwwet zijn essentieel om exploratie, en daaropvolgend exploitatie, mogelijk te maken. Het aantal afgegeven vergunningen op zee zit voor 2025 rond het 5-jarig gemiddelde. Hierbij is het belangrijk te vermelden dat de meest prospectieve gebieden voor de exploratie en winning van koolwaterstoffen reeds vergund zijn. Daarnaast is er voor het eerst in jaren een winningsvergunning op land afgegeven (winningsvergunning Akkrum).

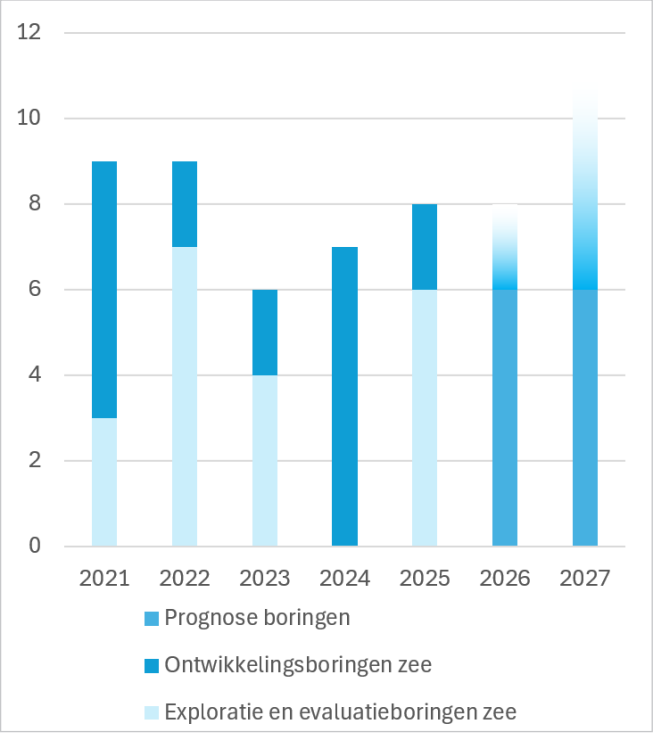
De winningsplannen zijn de laatste stap in goedkeuring door bevoegd gezag. De prognoses laten zien dat het aantal winningsplannen naar verwachting van dezelfde ordegrootte zal blijven.

INVESTERINGEN

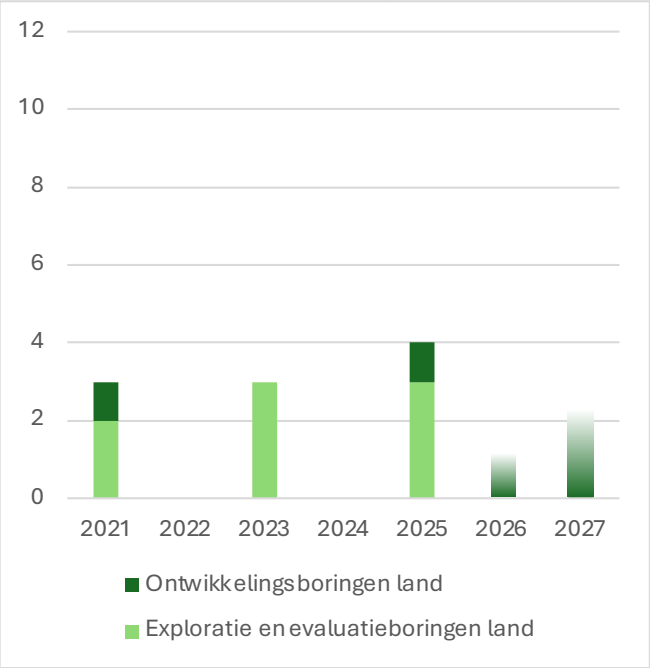
De hoogte van investeringen in koolwaterstofvelden is een indicator voor het investeringsklimaat voor gaswinning in Nederland. In 2025 zijn de investeringen met circa 25% gestegen.[4]
De jaarlijkse fluctuaties worden hoofdzakelijk bepaald door een klein aantal individuele veldontwikkelingsprojecten. De prognose voor investeringen is van eenzelfde omvang als de afgelopen jaren.

BORINGEN

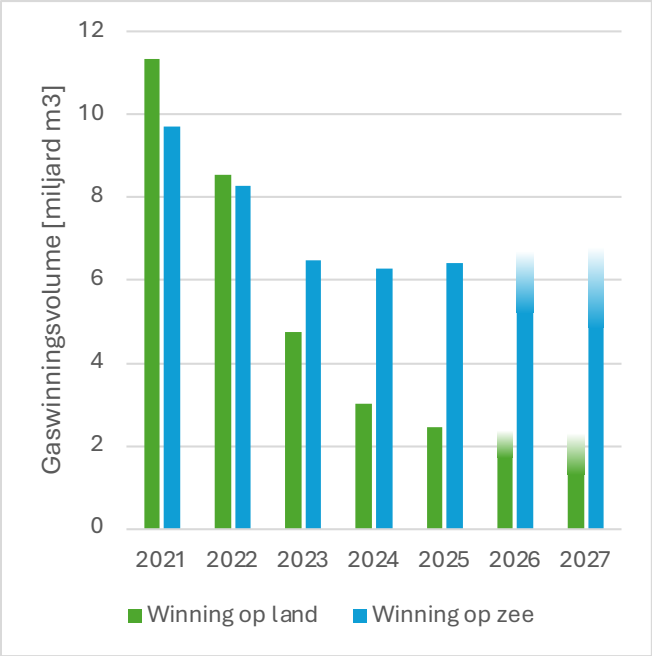
4 Investeringen zijn geïndexeerd naar prijspeil 2025

Historisch gezien varieert het aantal boringen op zee tussen de 6 à 9 boringen per jaar. In 2026 en 2027 zal naar verwachting eenzelfde aantal worden geboord. Het aantal boringen in 2027 kan eventueel hoger uitvallen, afhankelijk van succesvolle contractering van boorinstallaties waarmee de boorcapaciteit op het Nederlandse deel van de Noordzee wordt verhoogd. In 2025 lag het totaal aantal exploratie- en evaluatieboringen boven het 5-jarig gemiddelde en het aantal ontwikkelingsboringen onder het 5-jarig gemiddelde. Het nulpunt in 2024 heeft daarmee geen vervolg gekregen. Het totale aantal verwachte exploratieboringen in 2026 bedraagt twee, wat weer onder het 5-jarig gemiddelde ligt.

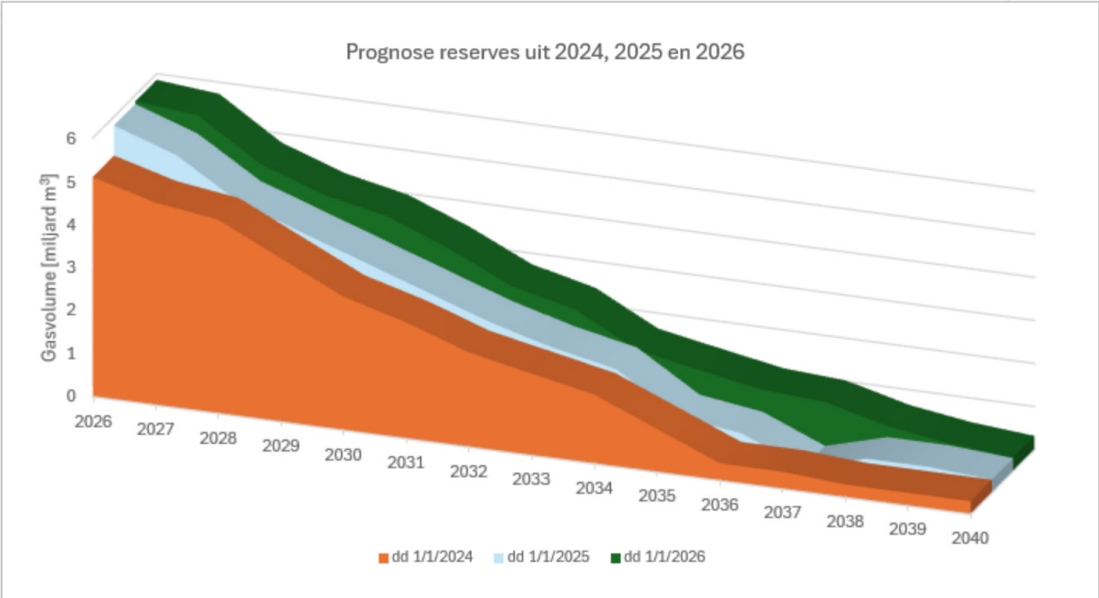
Het aantal boringen op land lag in 2025 boven het 5-jarig gemiddelde. Dit geldt voor zowel de exploratie- als de ontwikkelingsboringen. In 2026 en 2027 zullen er in totaal één tot maximaal drie boringen bij komen, waarmee naar verwachting weer een dalende trend zichtbaar wordt. Dit past in de ontwikkeling dat de gaswinning op land sinds de eeuwwisseling afneemt en richting 2050 verantwoord wordt afgebouwd. Soms is daarbij tijdelijk extra bestaande of nieuwe winning nodig om het systeem goed te laten blijven werken.

GASWINNINGSVOLUME

Het gaswinningsvolume op zee is licht gestegen van 5,70 miljard m^3 in 2024 naar 5,84 miljard m^3 in 2025. Op land is het gaswinningsvolume in 2025 gedaald van 2,75 miljard m^3 vorig jaar naar 2,27 miljard m^3 dit jaar[5]. De dalende trend op land lijkt zich voort te zetten. De stabilisatie op zee zal naar verwachting tot 2028 in stand blijven.

RESERVES

5 Hier worden de volumes gemeten naar miljarden m^3 Groningen Equivalent, in normaal kubieke meters is dit op land 2,2 miljard m^3 en op zee 5,9 miljard m^3.

De bewezen gasvoorraden (reserves) nemen vrijwel ieder jaar af vanwege de hogere winning uit bestaande velden dan de volumes van vondsten van nieuwe gasvelden dat kunnen compenseren (onder andere door te exploreren en nieuwe velden aan te sluiten). Op zee is er een netto daling van 3,1 miljard m^3. Op land is er een netto daling van 2,5 miljard m^3. Relevant om te vermelden is dat de reserves vanaf 2026 hoger zijn dan die van twee jaar geleden. Er wordt de afgelopen jaren dus wel gasvoorraad toegevoegd.

INTERPRETATIE KERNINDICATOREN

Het productieniveau op de Noordzee is de laatste jaren gestabiliseerd en zal tot ten minste 2028 op een vergelijkbaar niveau blijven. Deze stabilisatie is echter niet één op één gerelateerd aan de uitvoering van het Sectorakkoord vanwege de lange aanlooptijd van gaswinningsprojecten. De investeringen die tot stabilisatie hebben geleid, zijn gedaan in de jaren voorafgaand aan de ondertekening ten tijde van totstandkoming van het akkoord.

Op land is het beeld voor de komende jaren anders dan op de Noordzee. Hoewel er nog wel enkele boringen plaatsvinden, leveren deze weinig nieuwe gasvoorraden op. Ook zijn er voorraden afgeschreven en zijn ontwikkeling van projecten gestopt (zoals Ternaard). Daardoor zal de winning op land verder dalen.

Het gasvolume gewonnen uit kleine velden ten opzichte van het binnenlands verbruik van aardgas bedroeg in 2025 27%. Dit betekent daarmee op dit moment een importafhankelijkheid van aardgas van 73%.

Het is in dit stadium nog niet mogelijk om door middel van de kernindicatoren te constateren of het Sectorakkoord en de uitwerking hiervan in voldoende mate bijdragen aan de beoogde doelstellingen: het optimaliseren van de gaswinning uit de kleine velden op zee en een verantwoorde afbouw van de gaswinning op land ter ondersteuning van de gasleveringszekerheid. Wel is er een algemene consensus dat het Sectorakkoord bijdraagt aan een betere uitgangspositie om ook in de toekomst te investeren in gaswinning uit de kleine velden in Nederland. De nauwe betrokkenheid van het ministerie van EZK speelt hier een belangrijke rol bij.

4. INHOUDELIJKE VOORTGANG

Het vorige hoofdstuk geeft inzicht in de kernindicatoren waarmee we de voortgang kunnen bepalen in de bredere context van de importafhankelijkheid van Nederland. In dit hoofdstuk gaan we inhoudelijk in op de voortgang binnen de verschillende deelonderwerpen zoals deze ook zijn opgenomen in de artikelen van het Sectorakkoord.

ACTIEF SAMENWERKEN (ARTIKEL 2):
EZK, EBN en Element NL hebben in de breedte gekeken naar hoe Nederland aantrekkelijk kan blijven voor investeringen in gaswinning. Daarbij spelen ook externe factoren een rol die juist een negatieve invloed kunnen hebben op de investeringsbeslissing voor toekomstige projecten. De meest in het oog springende voorbeelden hiervan zijn:

- De invloed van recente internationale rechtszaken. Zo kan een uitspraak over olie- en gasprojecten in Noorwegen gevolgen hebben voor hoe in Nederland naar klimaatimpact van gasverbruik (scope 3) wordt gekeken bij het geven van vergunningen.
- Strengere eisen voor methaanuitstoot en de monitoring daarvan vanuit EU-regelgeving;
- Europese verplichtingen voor olie- en gasbedrijven om bij te dragen aan CO_2-opslag (zoals vastgelegd in de Net Zero Industry Act)[6], wat bij kan dragen aan minder investeringsruimte voor projecten op het gebied van exploratie en productie van gas;

De ondertekenende partijen hebben in het voorjaar van 2025 gezamenlijk deelgenomen aan de PROSPEX-beurs in Londen om de interesse te peilen in de Nederlandse markt van internationale operators die nog niet in Nederland actief zijn. De PROSPEX-beurs is een jaarlijks terugkerend evenement in de olie, gas- en energiesector, gericht op dealmaking en prospectontwikkeling. Dit heeft geleid tot een aantal verkennende gesprekken met één of meerdere bedrijven dat toe wil treden tot de Nederlandse markt.

Het afgelopen jaar is een nieuwe operator op de Nederlandse markt toegetreden in de vorm van het Canadese Tenaz Energy dat in mei 2025 de exploratie- en productieactiviteiten van NAM op de Nederlandse Noordzee formeel heeft overgenomen.

MITIGEREN FINANCIËLE RISICO'S VOOR VERHOGING INVESTERINGSNIVEAU (ARTIKEL 3):
In het Sectorakkoord is afgesproken om te verkennen hoe financiële risico's voor olie- en gasoperators beheersbaarder gemaakt kunnen worden. Het doel daarvan is zorgen dat bedrijven blijven investeren in exploratie-activiteiten en, in vervolg daarop, nieuwe gaswinningsprojecten. Alle partijen zijn het erover eens dat meer opsporingsactiviteiten op de Noordzee in de komende jaren nodig zijn. Dat is belangrijk om nieuwe volumes toe te voegen wanneer oude velden uitgeproduceerd zijn en omdat anders bestaande infrastructuur (zoals platforms en leidingen) te vroeg buiten gebruik raakt. Als dat gebeurt, wordt het lastiger – of zelfs onmogelijk – om nieuwe gasvelden nog aan te sluiten.

Er is daarom afgesproken om EBN middels een wetsvoorstel in zeer specifieke gevallen een groter aandeel te geven in de fase waarin naar gas wordt gezocht. Zogenaamde proefboringen zijn kapitaalintensief; binnen het portfolio van (internationale) operators zijn de eventuele gasvoorraden in de Noordzee klein en vallen bij hun investeringsbeslissingen daarom eerder af. Daardoor kan

6 De Net Zero Industry Act (NZIA) is een EU wet die bedoeld is om de productie van schone (netto nul) technologieën, zoals windenergie, waterstof en CO_2 opslag in Europa sterk te vergroten. De NZIA verplicht aangewezen olie- en gasproducenten bij te dragen aan de Europese doelstelling van ten minste 50 miljoen ton jaarlijkse CO_2-injectiecapaciteit in 2030.

het voorkomen dat gas dat economisch winbaar is toch niet gewonnen wordt. Het voorstel dat EBN in uitzonderlijke gevallen tot maximaal 85% kan deelnemen in deze fase is opgenomen in het wetsvoorstel Wet Bestrijden Energieleveringscrisis (WBe) dat in 2024 is voorgelegd voor consultatie. Door het vastleggen van terugkooppremies bij succesvolle boringen wordt het risico bij zogeheten droge putten door de sector gezamenlijk aan de achterkant gedragen.

Doordat de investeringshorizon voor nieuwe exploratieprojecten steeds dichterbij komt, zal deze "window of opportunity" verder onder druk komen te staan. Het ministerie van EZK onderzoekt daarom momenteel of het mogelijk is om de grotere rol van EBN in de exploratiefase zo snel mogelijk als wetsvoorstel bij de Tweede Kamer in te kunnen dienen.

Ook is gekeken naar mogelijke belemmeringen in de Mijnbouwwet bij de overdracht van vergunningen tussen bedrijven. Uit gesprekken tussen de betrokken partijen blijkt dat niet zozeer de juridische aspecten, maar vooral de economische haalbaarheid van projecten de echte uitdaging is. Met de Belastingdienst is het fiscaal doorschuiven van de ontmantelingsvoorziening van verkoper naar koper besproken. De Belastingdienst heeft vanwege het belang van de gasleveringszekerheid aangegeven open te staan om met operators in gesprek te gaan die voornemens zijn tot overdracht van aandelen of vergunningen.

AANVRAGEN EN VERLENEN VAN VERGUNNINGEN (ARTIKEL 4):
Een transparant, snel, zorgvuldig en voorspelbaar vergunningverleningsproces is essentieel voor een stabiel investeringsklimaat. Wanneer bedrijven vooraf duidelijkheid hebben over procedures, rollen en doorlooptijden, vergroot dit het vertrouwen om te investeren in gaswinning. Dit is een niet te onderschatten aspect: de onzekere en soms lange doorlooptijd van de voorbereiding van de aanvraag van een vergunning tot het uiteindelijk verkrijgen van een onherroepelijke vergunning is de meest genoemde reden vanuit operators om terughoudend te zijn met nieuwe investeringen.
Om dit te ondersteunen, zijn de afgelopen periode verschillende verbeteringen doorgevoerd in de samenwerking tussen vergunningaanvrager, vergunningverlener en externe adviseurs. Hierbij staat het creëren van duidelijkheid en het voorkomen van vertraging centraal.

Inmiddels zijn binnen het ministerie van EZK vaste aanspreekpunten per operator voor zowel ondergrondse als bovengrondse vergunningen. Dit zorgt voor directe en consistente communicatie. Daarnaast vindt er periodiek overleg plaats tussen de afzonderlijke mijnbouwondernemingen (ook wel operators) en de vergunningverlener en is begonnen met een jaarlijks startoverleg, waarin de prioriteiten en planning met de operators worden afgestemd.

Bij met name grotere en complexere vergunningsaanvragen worden vooroverleggen georganiseerd. Hierbij kunnen ook externe adviseurs, zoals Staatstoezicht op de Mijnen (SodM), worden betrokken. Dit maakt het mogelijk om vroegtijdig duidelijkheid te creëren voor alle partijen over het proces en de verwachtingen.

Ook is de rol van externe adviseurs verder verduidelijkt. Er wordt gericht uitgevraagd op welke specifieke onderdelen advies nodig is, en er worden duidelijke termijnen afgesproken. Indien nodig wordt actief opgevolgd om overschrijding van deze termijnen te voorkomen.

Om zoveel mogelijk te voorkomen dat individuele vergunningen vertraging oplopen door bredere beleidsmatige aandachtspunten, wordt aan adviseurs gevraagd dergelijke signalen separaat aan te leveren in de vorm van een zogenoemd toezichtsignaal. Hierdoor kunnen deze punten wel worden meegenomen, zonder het lopende vergunningsverleningsproces te vertragen.

SAMENWERKING TUSSEN (POTENTIËLE) VERGUNNINGHOUDERS EN BEHEERDERS OP DE NOORDZEE (ARTIKEL 5):
Olie- en gaswinningsbedrijven en pijpleidingbeheerders op de Noordzee intensiveren hun onderlinge samenwerking. Het idee daarachter is simpel: door samen te werken kunnen kosten worden verlaagd, kan logistiek efficiënter worden ingericht en kan bestaande infrastructuur langer worden gebruikt. Dit jaar wordt er gekeken naar een zestal nieuwe initiatieven op het gebied van onderhoud & inspectieactiviteiten, chemicaliën- en inkoopmanagement en een platform voor het delen van voorraadmaterialen onder operators.

Bovendien is er een pilot gestart (welke tot medio 2027 zal lopen) naar de mogelijkheid voor een nieuw werkrooster op boorinstallaties. In deze studie, die wordt uitgevoerd door Rijksuniversiteit Groningen, wordt gekeken of medewerkers veilig drie weken achter elkaar kunnen werken om daarna drie weken vrij te zijn. Dit in plaats van het huidige ritme van twee weken op en twee weken af. Deze nieuwe 3 op/3 af-rotatie zal naar verwachting kunnen bijdragen aan minder helikoptervluchten.
De samenwerkingsinitiatieven worden via een sectorale cyclus vanaf 2027 geëvalueerd. Dit proces helpt om geleerde lessen vast te leggen, prioriteiten af te stemmen en de samenwerking binnen de sector continu te verbeteren. Tegelijkertijd maakt dit het mogelijk om initiatieven stapsgewijs verder te ontwikkelen, aan te scherpen en waar nodig op te schalen, op basis van operationele ervaring en sectorbehoeften.

Vergunninghouders en beheerders van pijpleidingen hebben samen met EBN een eerste opzet voor een plan van aanpak vastgesteld voor de optimalisatie van de infrastructuur. Daarbij ligt de focus in de eerste plaats op het beschikbaar houden en optimaliseren van essentiële offshore-infrastructuur die een hub-functie vervult voor de behandeling en het transport van gas naar land. Met de verdere uitwerking van de regioprogrammering wordt deze aanpak nader geconcretiseerd en verder ingevuld.

Daarnaast loopt momenteel een studie naar het versterken van de interconnectiviteit van de pijpleidinginfrastructuur op de Noordzee met andere landen, met als doel de redundantie, flexibiliteit en robuustheid van het energiesysteem verder te vergroten.

REGIOPROGRAMMERING NOORDZEE (ARTIKEL 6):
In 2025 zijn acht regio's in het Nederlandse deel van de Noordzee gedefinieerd en is de Regioprogrammering onder regie van EBN gestart. Het doel hiervan is om de samenwerking binnen regio's te intensiveren vanuit de eerdergenoemde 'één-operatorgedachte', synergievoordelen te benutten en belangen beter af te stemmen. Conform planning zijn in 2025 vier regiotafels georganiseerd waarin voor elk van deze regio's zesjarige investeringsplannen en bijbehorende actieplannen zijn opgesteld. De overige vier regio's zijn opgestart en de resultaten hiervan (in de vorm van zesjarige investeringsplannen en actieplannen) volgen in de loop van 2026.

Onder coördinatie van EBN is hiermee een goede basis gelegd om per regio te komen tot concrete acties voor exploratie- en productieactiviteiten en de optimalisatie van de infrastructuur. In 2025 lag de focus met name op het realiseren van boringen in bestaande, nog te ontwikkelen en nog te ontdekken velden. Daarbij zijn belangrijke knelpunten (blockers) geïdentificeerd en vertaald naar mitigerende maatregelen in gezamenlijke actieplannen. Tegelijkertijd is de transparantie en samenwerking tussen operators aantoonbaar verbeterd, met name in regio's waar synergievoordelen het grootst zijn.

Regioprogrammering versterkt samenwerking en maakt gerichte investeringen mogelijk, maar structurele randvoorwaarden blijven bepalend voor operators om zich te committeren aan de uitvoering van de regioprogrammering. De belangrijkste knelpunten liggen in de afnemende investeringsbereidheid van internationale hoofdkantoren en aandeelhouders, mede bepaald door internationale projectrangschikking, als de belangrijkste knelpunten hierin. Nederlandse kleine velden op de Noordzee worden gekenmerkt door relatief beperkte volumes en marginale economische vooruitzichten, gecombineerd met de ervaren onzekerheid over toekomstige vergunningverlening. Stijgende kosten en het vooruitzicht dat kritieke infrastructuur voor gasbehandeling en -transport op termijn buiten gebruik wordt gesteld, spelen hierbij ook een negatieve rol.

Met het vooruitzicht dat voor alle regio's een zesjarig investeringsplan beschikbaar is, kan eind 2026 een volgende stap worden gezet in de verdere operationalisering van de samenwerking. Hierbij kan worden gedacht aan gezamenlijke planning en uitvoering van activiteiten, zoals het gezamenlijk contracteren van boorinstallaties, gespecialiseerde schepen en uitwisseling van materialen met een lange levertijd (long lead items).

Een concreet voorbeeld van opvolging van deze aanpak is het initiatief van operators om ook buiten de geïdentificeerde regio's in de Regioprogrammering een mini-regiotafel te organiseren waarbij ook één van de hoofdpijpleidingbeheerders is betrokken. Doel hiervan was het verlengen van de productielevensduur van platforms in enkele gecombineerde vergunningenblokken. Hoewel de verwachte gasvolumes economisch kansrijk waren, bleek een herverdeling van kosten, risico's en opbrengsten noodzakelijk om tot realisatie te komen. Dit maakte het boren van een evaluatieput mogelijk. Dit initiatief is een concreet voorbeeld van hoe regioprogrammering, mede vanuit de markt zelf, kan bijdragen aan samenwerking en besluitvorming.

RUIMTELIJKE ORDENING (ARTIKEL 7):
De toenemende druk op de ruimte op de Noordzee (zowel fysiek als ecologisch) vraagt om integrale afstemming tussen sectoren en andere activiteiten, zodat mijnbouwprojecten veilig, efficiënt en in balans met andere belangen kunnen plaatsvinden. In het afgelopen jaar is hier verdere invulling aan gegeven door intensievere afstemming met andere sectoren. Zo is de samenwerking tussen de windsector en de mijnbouwsector verder versterkt, met als doel de inpassing van (nieuwe) mijnbouwactiviteiten in gebieden met (toekomstige) windparken te verbeteren. Daarnaast is aandacht besteed aan het waar nodig en mogelijk aanpassen van scheepvaartcorridors en zijn gesprekken gevoerd met het ministerie van Defensie over de inpassing van mijnbouwactiviteiten binnen het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD).

Ook op operationeel vlak zijn stappen gezet. Ten behoeve van de helikopterbereikbaarheid van mijnbouwplatforms worden zogenoemde Point-in-Space (PinS) pilotstudies en veiligheidsanalyses uitgevoerd. Indien succesvol kunnen deze bijdragen aan een efficiënter en veiliger gebruik van de beschikbare ruimte op de Noordzee en meer specifiek de inpassing van mijnbouwactiviteiten en windparken op zee.
Op het gebied van ecologie is binnen het Noordzeeoverleg (NZO) een afwegingskader ontwikkeld voor de toepassing van bovenwettelijke Best Beschikbare Technieken (BBT). Dit kader is gericht op het beperken van de ecologische impact van mijnbouwactiviteiten en het waar mogelijk natuurbeschermend en -versterkend uitvoeren daarvan.
Tot slot wordt in breder verband, binnen het North Sea Energy 6-programma – waaraan alle drie de partijen deelnemen – verder gestudeerd aan het ontwerpen en analyseren van een geïntegreerd energiesysteem voor de Noordzee. Hierbij wordt gekeken naar de samenhangende ontwikkeling en het beheer van elektriciteit, waterstof, CO_2 en aardgas. De inzichten uit dit programma worden benut om de verdere samenwerking en besluitvorming te ondersteunen.

ONGEBRUIKT AREAAL BENUTTEN (ARTIKEL 8):
Om het potentieel van de ondergrond zoveel mogelijk te benutten, wordt door alle partijen ingezet op een voorspoedige overdracht van data tussen operators en waar wenselijk ook TNO (voor openbaar gebruik om verdere investeringen van andere partijen te ondersteunen). Hiertoe zijn afspraken gemaakt zoals vastgelegd in Bijlage B van het Sectorakkoord. Hoewel aanvankelijk werd voorzien in een dataconvenant onder artikel 2.3, is na juridisch onderzoek hiervan afgezien, omdat afwijkende termijnen voor het doen van afstand niet goed passen binnen de huidige wettelijke kaders. Dat weerhoudt echter de betrokken partijen er niet van om alle inspanningen te blijven verrichten om invulling te geven aan de afspraken met betrekking tot datadeling zoals ook zijn vastgelegd in het Sectorakkoord. Op dit moment wordt nog bezien op welke wijze daarvoor de juiste randvoorwaarden gerealiseerd kunnen worden.

Momenteel wordt er door de sector gewerkt aan het opstellen van een Industry Code of Practice (ICoP) ten aanzien van de toegang tot mijnbouwwerken. Deze ICoP wordt in 2026 verwacht. Voor de overeengekomen ICoP voor de overdracht van vergunningen (of een deel van de vergunning) geldt een hogere commerciële complexiteit om als richtlijn opgesteld te worden in verband met de eigendomsbescherming van de bestaande vergunninghouder en een nieuwe partij.

Meerdere operators hebben om diverse redenen afgelopen jaar vergund areaal teruggegeven. Daar waar de operator niet voldoende potentieel zag om zelf in te investeren is areaal teruggegeven om ruimte te maken voor andere operators of andere activiteiten. Er was echter ook sprake van teruggave vanwege risico's en onzekerheden in vergunningverlening.

Samenvattend bedroeg in 2025 het verkleinde en ingetrokken of vervallen areaal in winningsvergunningen 812 km^2. Het verkleinde en ingetrokken of vervallen areaal in opsporingsvergunningen bedroeg 678 km^2. Het totaal vergund areaal is daarmee verkleind, waarmee het gebied ook open is voor derden om op in te schrijven en er ruimte vrijkomt voor ander gebruik of toepassing.

KLAAR VOOR DE TRANSITIE (ARTIKEL 9):
Bestaande infrastructuur en (deels lege) velden bieden kansen voor toepassingen in een duurzaam energiesysteem, zoals transport en opslag van waterstof en CO_2. Wanneer het resterende aardgaspotentieel niet wordt benut en de sector versneld verdwijnt, komt ook de beschikbaarheid van deze infrastructuur voor nieuwe toepassingen onder druk te staan. Dit onderstreept de noodzaak van een gecoördineerde aanpak, gericht op het verantwoord winnen van gas en het beschikbaar houden van infrastructuur gedurende de energietransitie.

In de komende decennia bereikt het grootste deel van de bestaande olie- en gasvelden het einde van haar economische levensduur. Partijen zetten zich gezamenlijk in om hergebruik en herbestemming van infrastructuur waar mogelijk te faciliteren en te coördineren. Tegelijkertijd is duidelijk dat hergebruik niet in alle gevallen haalbaar zal zijn. In die situaties worden putten verlaten en wordt infrastructuur, zoals platforms en, indien nodig, pijpleidingen, ontmanteld.

In 2026 is het samenwerkingsplatform gericht op ontmanteling en hergebruik, Nexstep beëindigd om zodoende een volgende stap te kunnen zetten in de ontwikkeling van de ontmantelingsoperatie. Element NL en EBN werken samen aan een passende opvolging van relevante activiteiten, waaronder een mogelijke intensivering van de samenwerking rond de ontmantelingsopgave. Een plan van aanpak hiervoor zal naar verwachting vóór eind 2026 ter goedkeuring worden voorgelegd aan het ministerie van EZK.

De transitie naar hergebruik van (bijna) lege gasvelden en uit productie te nemen infrastructuur is inmiddels in volle gang. In 2025 waren er 14 publiek-private projecten en haalbaarheidsstudies gericht op het transport en de opslag van CO_2.

Daarnaast hebben het ministerie van EZK, Element NL en EBN gesprekken gevoerd over de implicaties van de Net-Zero Industry Act (NZIA) en de daarbij horende verplichtingen voor olie- en gasoperators op het gebied van CO_2-injectiecapaciteit, waarbij ook wordt gekeken naar de rol van EBN. De NZIA verplicht aangewezen producenten bij te dragen aan de Europese doelstelling van ten minste 50 miljoen ton jaarlijkse CO_2-injectiecapaciteit in 2030.

Tot slot is, in het kader van de voorgenomen herziening van de Mijnbouwwet, een werkgroep gestart om de nazorgplicht voor verlaten putten verder te verduidelijken. Dit traject loopt tot eind 2026. In dit kader is tevens kennis over veilige afstanden tot afgedichte boorgaten ingebracht ten behoeve van ruimtelijke ordeningsvraagstukken en andere activiteiten op de Noordzee zoals zandwinning en de ontwikkeling van windparken.

GASWINNING OP LAND (ARTIKEL 10):
Op 16 januari 2026 zijn de aanvullende afspraken voor gaswinning op land binnen het Sectorakkoord ondertekend. Het doel van de afspraken is om bij te dragen aan meer transparantie over gaswinning op land in de transitieperiode, het versterken van de betrokkenheid van de omgeving en batendeling voor de omgeving. Veilige en verantwoorde winning blijft daarbij centraal staan.

Op dit moment wordt gewerkt aan de verdere uitwerking en implementatie van deze aanvullende afspraken. In deze voortgangsrapportage worden drie elementen uitgelicht; transparantie toekomstige gaswinning op land, betrokkenheid van de omgeving en hoe de regio kan meedelen in de opbrengsten.

a) Transparantie toekomstige gaswinning op land
Om recht te doen aan de lokale zorgen en belangen willen Partijen duidelijkheid bieden over de toekomst van gaswinning op land. Om deze transparantie te bieden is er in november 2025 door EBN een eerste analyse ''Stand van zaken gaswinning op land in de Transitiefase" opgesteld. Deze analyse is in Bijlage II opgenomen van de aanvullende afspraken voor gaswinning op land van 16 januari jl.

Uit deze analyse van EBN blijkt dat de gaswinning op land al langere tijd afneemt en dat deze trend richting 2050 op weg naar een klimaatneutraal energiesysteem doorzet, het zogenoemde afbouwpad. Tegelijkertijd laat de analyse zien dat de gaswinning het afgelopen decennium harder is gedaald dan het binnenlands gasverbruik waardoor het nodig is om bestaande gaswinning waar mogelijk te verlengen of nieuwe projecten te starten. Dit om ervoor te zorgen dat de energievoorziening tijdens de transitie goed blijft functioneren en de importafhankelijkheid van Nederland niet groter wordt. Later dit jaar wordt deze analyse geactualiseerd en gedeeld met de Tweede Kamer.

b) Betrokkenheid omgeving
Partijen vinden het belangrijk om de omgeving waar de winning plaatsvindt tijdig en zorgvuldig te betrekken, tijdens alle fasen van de winning. Gaswinningsbedrijven op land zullen daarom – onder andere - vóór het indienen van (wijziging van) een winningsplan in gesprek gaan met de desbetreffende lokale overheden en omgeving over de voorgenomen plannen en hoe de omgeving betrokken wenst te worden. Uitkomsten hiervan worden vastgelegd in een betrokkenheidsplan dat het bedrijf bij een winningsplan overlegt aan het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Ook is afgesproken dat vanaf 1 juni 2026 bij alle winningsplannen een betrokkenheidsplan wordt overlegd en dat de eerste betrokkenheidsplannen met de partijen samen worden doorgenomen om de kwaliteit te bezien en waar nodig te verbeteren.

c) Batendeling
Partijen hebben afspraken gemaakt hoe en wanneer de regio waar gaswinning op land plaatsvindt, mee mag delen in de baten. Gaswinningsbedrijven zijn bereid bij nieuwe projecten die de 2 miljard m^3, gedurende de looptijd van de winning, niet overschrijden, 5% van de netto omzet per project af te dragen aan de regio. Bij gaswinningsprojecten waarbij meer dan de 2 miljard m^3 gedurende de looptijd van de winning, wordt gewonnen, maakt het gaswinningsbedrijf maatwerkafspraken voor batendeling met de betrokken medeoverheden.

Op dit moment zijn Element NL, EBN, gaswinningsbedrijven en het ministerie van EZK in gesprek over de uitwerking van de financiële mechanismen van de afspraken voor batendeling als gevolg van gaswinning op land zodat deze op uniforme manier kunnen worden toegepast. Daarnaast worden ook de procesafspraken besproken en uitgewerkt.

5. CONCLUSIE

Het eerste jaar van het Sectorakkoord laat zien dat de basis voor samenwerking is gelegd. Partijen weten elkaar beter te vinden, er is meer structuur aangebracht in de uitvoering en de belangrijkste onderwerpen zijn ondergebracht in werkstromen. Daarmee is een noodzakelijke voorwaarde voor versnelling gerealiseerd.

In het licht van de gasleveringszekerheid is het afgelopen jaar een goede stap voorwaarts gezet om de binnenlandse aardgaswinning op peil te houden en zo de afhankelijkheid van gasimport zoveel mogelijk te beperken.

De komende fase vraagt om meer nadruk op uitvoering en resultaat. Knelpunten moeten tijdig worden geadresseerd en waar nodig en mogelijk (bestuurlijk) worden doorbroken. De resterende tijd om nieuwe volumes op zee te ontwikkelen is beperkt. Samenwerking, vergunningverlening, investeringsbeslissingen en infrastructuurbehoud moeten daarom in samenhang worden bezien en geoptimaliseerd, waarbij evident is dat vergunningen alleen worden verleend als een activiteit veilig en verantwoord kan plaatsvinden.

Daarbij moet infrastructuurbehoud nadrukkelijker als systeemvraagstuk worden behandeld. De daling van productievolumes raakt niet alleen individuele velden, maar ook de economische houdbaarheid van leidingen, platforms en verwerkingsfaciliteiten. Naarmate volumes dalen, stijgen de operationele kosten per geproduceerde eenheid. Als daardoor één cruciaal onderdeel wegvalt, kan dat ook de businesscase van omliggende velden en toekomstige ontwikkelingen onder druk zetten. De infrastructuur kan dan sneller dan voorzien haar samenhang verliezen. De inzet moet daarom niet alleen zijn om daling te vertragen, maar om voldoende aanvullende volumes te realiseren om het systeem langer operationeel, betaalbaar en beschikbaar te houden.

Voor gaswinning op land biedt het aanvullende hoofdstuk een belangrijk kader voor transparantie voor de toekomst van gaswinning op land, betrokkenheid van de omgeving en batendeling.

De gezamenlijke inzet voor de komende periode is gericht op de volgende prioriteiten:

- Concrete stappen ten behoeve van de onderlinge samenwerking tussen de operators.
- Voorspelbaarheid, snelheid, zorgvuldigheid en transparantie van het gehele vergunningenproces, inclusief de voorbereidingsfase.
- Het tijdig realiseren van de EBN-85%-maatregel.
- Het omzetten van regioprogrammering in concrete exploratie- en gaswinningsprojecten.
- Het behouden van kritische infrastructuur.
- Een goede balans van gaswinning met de fysieke en ecologische gebruiksruimte op de Noordzee.
- Uitwerking van de financiële mechanismen van de afspraken rondom batendeling voor gaswinning op land.
- Concretiseren van de elementen van het betrokkenheidsplan.
- Transparantie over de toekomst van gaswinning op land door middel van een update van de analyse van EBN “Stand van zaken gaswinning op land in de Transitiefase”.
- Verdere uitwerking en implementatie van de aanvullende afspraken ten behoeve van de gaswinning uit de kleine velden op land.
- Implementatie van Europese regelgeving.

Binnen die prioriteiten moet duidelijk worden gemaakt dat behoud van infrastructuur op zee alleen realistisch is wanneer er voldoende gaswinningsvolume tegenover staat. Met aantoonbare voortgang op deze punten kan het Sectorakkoord haar rol waarmaken voor het stimuleren van nieuwe investeringen in opsporing en winning van gas uit de Nederlandse kleine velden op de Noordzee, de importafhankelijkheid zo beperkt mogelijk houden en de voorzieningszekerheid verbeteren. Daarnaast kan door voortgang te boeken op de punten met betrekking tot gaswinning op land tegemoet worden gekomen aan de zorgen van zowel omwonenden en regionale bestuurders als sectorpartijen over de gaswinning op land.

